

Mrak je padal na zemljo, tihi jok je prodiral noč, in solze po rajnikih so škropile pozne jesenske cvetove.

Tomažič in Ivanka sta odmolila na grobeh svojih umrlih. Bila sta sama, ker dedu se je zdelo premrzlo. V pokopaliških vratih je obstal Tomažič in se ozrl še enkrat v to morje luči, ki so plapolale pod njima. Po kratkem premolku reče:

„O, pravijo, da se odpira nocoj raj onim, ki so se očistili v vicah. Do zdaj sem to verjel, a danes to vem. In ne zadosti! Vem tudi, da se odpira prav tako živim po njih lastni krivdi izgubljeni raj, če so ga iskali v trpljenju in hrepeneli po njem v solzah. O, ne ugovarjaj mi! Jaz sem bolj kriv, kakor mi prisojaš ti. Danes sem spoznal samega sebe. Z drugimi vred sem mislil, da napoči Dolu z novim življenjem tudi boljša doba. Zahrepenel sem naenkrat po višjem, po večjem — in vzletel sem, vzletel. Pa da me nisi ti ujela v svoje mehke skrbne roke in mi vlila novega miru in nove tolažbe v srce, pal bi globoko in morda onesveščen obležal. Moja krivda me je gnala naprej in naprej, in da me nisi ti vnovič priklenila v svoj tihi, a srečni dom, moj Bog, kam bi še zagazil! Od danes naprej si ne bom želel nikdar, nikdar več iz njega.“

Ivanka mu je stisnila hvaležno, ljubezni polno roko in molčala . . .

Nocoj sta bila spet oba srečna . . .

* * *

Naši povesti imamo dostaviti samo še to: Grajščak Mulley se je utrjeval v Dolu vedno bolj. Njegova tovarna je poslovala dobičkonosno. Kmalu je zgradil drugo in pripeljal v trg novih delavcev. Opisovati nočemo, kako je danes v Dolu. Marsikateri tržan iz dobe naše povesti hodi po novem Dolu, gleda, maje z glavo in govori kakor sam sebi:

„Včasih ni bilo tako kot je danes, pa bilo je boljše kot zdaj . . .“

Grajščakinja Ida je baje čez dobro leto pobegnila z nekim Dunajčanom, in Mulley še danes ne vé, kam. Iskal jo je dolgo časa, pa brez vspeha. No, slednjič je opustil nadaljni trud, in če ga je kateri njegovih najboljših prijateljev vprašal, kako in kaj, odgovoril je zadovoljno:

„Kaj Ida! Dol nese dobro!“

Jurjevič pa je kmalu pretepal ženo, in klet Mulleya; proti njemu si ni upal nastopati, ker se je bal, da bi mu ta ne odgovoril:

„Tiho bodi! Ali hočeš, da izženem tebe in tvojo mlado ženo?“ — — —

Nevestin sèn.

Li veš, kaj sánjala sem zadnjič
na svoj poslednji rojstni god?
Saj znaš, da sem nedeljsko dete,
ki sanja vedno in povsod — — —

Ah, štála sva se po vrtu —
jesén je že vzljubila svet,
zapadlo v smrt je vse zelenje,
na gredo klonil zadnji cvet.

A ti si vendar-le opazil
še nageljna rudeča dva,
povil si zraven rožmarina
in nudil šopek mi le-tá. —

Kaj, ženin moj, ta sèn pomeni,
takó krasán, takó vznesèn?
Ah, znam . . . Ti dal si mi v vezilo
ljubezen žarno, up zelèn! . . .

Mira.